

Pavla KOHELOVÁ, *Filozof proti duchu doby. Bohumír Janát v souvislostech života a díla*. Bakalářská práce Historického ústavu FF JU v Č. Budějovicích, České Budějovice 2015, 69 stran + 45 příloh.

Posudek vedoucí bakalářské práce

Předkládaná práce se v mnoha ohledech vymyká podobě standardních bakalářských spisů. Zralost rukopisu autorky i jejího zpracování tématu se v konečném výsledku spojují spíš s představou magisterské, po drobnějších úpravách i rigorózní práce. Nikoliv zcela dobrovolně Pavla Kohelová měla možnost svůj badatelský záměr promýšlet zhruba šest let – nejstarší rozhovor z rozsáhlého souboru narátorů vedla v roce 2009. Již před tím však znala intelektuální a duchovní kontexty života osobnosti, jež ji zaujala a již se svou prací pokusila nejen v celistvosti uchopit, ale i pochopit, k čemuž je v případě Bohumíra Janáta zapotřebí mnohem víc než jenom znalost historického řemesla.

To, jak se autorce podařilo vymodelovat skutečnou biografii, nikoliv konvolut izolovaných informací o životě a díle, jinými slovy, že Janáta filozofa, chartistu, básníka, provokatéra, křesťana, frajera předvádějícího fyzickou sílu, zvědavého intelektuála, milovaného syna, bratra a partnera, nesnesitelného kolegu a mnohé další, ji nutí průběžně s vytvořeným celkem pracovat i tam, kde to není nutné – viz rozsáhlou anotaci. V jednotlivých kapitolách promyšlené struktury je to však samozřejmě jen ku prospěchu věci. Kohelová stále ví, o čem mluví, proto si může s nadhledem pohrát s kulturněhistorickým zázemím jednotlivých částí, vázaných chronologií, nikoliv však omezujícím způsobem. Čtenářské potěšení přinášejí už samy chytré, obsažné a hodnotící názvy, kupř. Čas mezi vítězným únorem a tajícím jarem (léta 1948-1968), kapitola členěná na: Tábor je náš program a Ať žije Dubček! Nebo hříčka v názvu další kapitoly Čas lehce vysokoškolský, těžce normalizační (léta 1968-1977), která ani v jejím obsahu nepřipustí těžkopádnou kompilaci inkriminovaných let, ale z přesné charakteristiky stavu Filozofické fakulty UK dovoluje hned vytknout linii Masaryk – Palach – Komenský – Lenin, aby pokračovala Cestou ke kořenům víry k hlavním okruhům Janátova filozofického myšlení, k Metafyzice, dějinám a lidstvu (názvy podkapitol).

V předkládaném spisu nejen živě a přesvědčivě vyvstane Janát ve všech svých společenských rolích (předlistopadových i polistopadových), ale díky dobře vedeným (strukturovaně) i zpracovaným rozhovorům autorka osvětlí i některé mýty spojované s Chartou, osvětlí vztahové souvislosti jejího kontextu; k velmi zajímavým postřehům patří vztah k ruské kultuře testovaný

i návštěvou sovětského Ruska. Mezi třemi desítkami zdrojů oral history figuruje řada známých jmen (Jiří Gruntorád, Dana Němcová, Jan Ruml, Anna Šabatová, Petr Uhl a další), z nichž zvláště jemné receptory pro pochopení osobitého filozofa vykazují Ivo Tretera a Irina Mesnjankina.

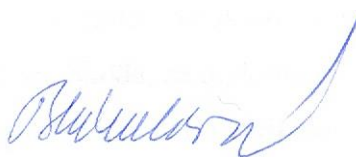
Ocenění samozřejmě zaslouží i autorčina znalost Janátova díla, které, jak již bylo výše řečeno, není separováno, ale provází celý výklad, resp. proniká jím. U filozofa ostatně nelze jinak. Stejně jako on „myslel proti duchu doby“ i autorka po svém pojala členění pramenů, jejichž cennou součástí je soupis Janátova díla. Totéž platí o obrazové příloze, fotografiích i dokumentech.

Kohelová je první, kdo se o komplexní portrét Bohumíra Janáta pokusil. Dosavadní texty o něm zmiňují především jeho roli mluvčího Charty, případně jej zařazují do kontextu českého filozofického myšlení, většinou s pietou k jeho předčasnému úmrtí (1949-1998). Adorační charakter mají aktivity jeho ženy Aleny. Předkládanou práci charakterizuje vyváženost, průběžná snaha nalézt reálné hodnoty a skutečnosti, k čemuž vedou i použité metody (oral history, komparace, přístupy sociologické, psychologické i filozofické a cílové vědomí o podstatě biografie).

Nepochybuji o tom, že dílo nalezne ohlas v chartistickém okruhu a objeví se možnost pro jeho knižní vydání. V tomto případě ovšem doporučuji ještě důsledněji vytěžit materiál rozhovorů, neboť shromážděno bylo jistě víc, než bylo použito (v informacích manželky kupř. absentují zmínky o partnerském vztahu, proč?). Dále více si všimnout Janátova literárního stylu, bez většího ohlasu zůstala kupř. jeho poezie. Konečně je nutno provést revizi textu, v němž zůstaly zapomenuty mnohé přepisy (alternace s/z ve slově filozof, chyby ve jménech, kupř. Bohumil Janát, Josef Dvořák a další).

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a s potěšením ji hodnotím stupněm

v ý b o r n ě.

V Českých Budějovicích 25. srpna 2015

doc. Dagmar Blümlová, CSc.